

prof. Tsolmonpurev Badarchin
lek. med. Khandaa Galsan

针灸

Akupunktura

Praktyczny przewodnik
po chińskiej sztuce medycznej

Akupunktura

prof. Tsolmonpurev Badarchin
lek. med. Khandaa Galsan

针灸

Akupunktura

Praktyczny przewodnik
po chińskiej sztuce medycznej

Vital
GWARANCJA ZDROWIA

Redakcja: Irena Kloskowska
Skład komputerowy: Piotr Pisiak
Projekt okładki: Piotr Pisiak
Zdjęcie na okładce: © apops – Fotolia.com

Wydanie I
Białystok 2014
ISBN 978-83-64278-31-0

© Copyright for this edition by Wydawnictwo Vital, Białystok 2014
All rights reserved, including the right of reproduction in whole or in part in any form.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Żadna część tej publikacji nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych bez pisemnej zgody posiadaczy praw autorskich.

Dołożono wszelkich starań, by informacje zawarte w tej książce były jak najbardziej wyczerpujące i dokładne. Informacje tutaj umieszczone nie powinny zastępować konsultacji lekarskiej. Wszelkie sprawy zdrowotne wymagają nadzoru lekarza. Autorzy i wydawca nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek szkody lub straty powstałe rzekomo pod wpływem informacji lub sugestii zamieszczonych na łamach tej książki.

15-762 Białystok
ul. Antoniuk Fabr. 55/24
85 662 92 67 – redakcja
85 654 78 06 – sekretariat
85 653 13 03 – dział handlowy – hurt
85 654 78 35 – www.vitalni24.pl – detal
strona wydawnictwa: www.wydawnictwovital.pl
sklep firmowy: Białystok, ul. Antoniuk Fabr. 55/20

Więcej informacji znajdziesz na portalu www.odzywanie24.pl

PRINTED IN POLAND

SPIS TREŚCI

Wstęp	9
Podziękowanie	11
Filozofia wschodniej medycyny tradycyjnej	13
Pojęcie energii Qi	13
Pojęcia Yin – Yang	18
Reguła pięciu elementów	19

ROZDZIAŁ 1

12 MERIDIANÓW GŁÓWNYCH I ICH DODATKOWE SPRZĘŻENIA 8 KANAŁÓW CUDOWNYCH

Meridiany i kanały energetyczne Jing Luo	21
Meridian płuc	23
Meridian jelita grubego	26
Meridian żołądka	30
Meridian śledziony i trzustki	36
Meridian serca	40
Meridian jelita cienkiego	44
Meridian pęcherza moczowego	48
Meridian nerek	56
Meridian osierdzia	60
Meridian potrójnego ogrzewacza	63

Meridian pęcherzyka żółciowego	64
Meridian wątroby	71
Kanał głównego regulatora tylnego Dumai	75
Kanał głównego regulatora przedniego Renmai	78
Kanały energetyczne dodatkowe	81
Osiem cudownych kanałów energetycznych	81
Współzależność pomiędzy akupunkturą	
i biorytmem dobowym człowieka	86

ROZDZIAŁ II

PUNKTY AKUPUNKTURY I ICH DZIAŁANIE

Specyficzne punkty	89
Podział punktów akupunktury w zależności	
od aktywności oraz właściwości terapeutycznych	90
Punkty pięciu elementów Shu	90
Punkty magazynowania energii Qi narządów	
Zang-Fu	93
Punkty Yuan	93
Punkty Shu	94
Punkty Mu	94
Punkty Xi	95
Osiem punktów wpływowych Bahui	96
Punkty Xia-he – punkty dolnego morza narządów Fu	97
Osiem punktów otwierających kanały cudowne	
(Bamai jiao hui xue)	97

ROZDZIAŁ III

ZASTOSOWANE AKUPUNKURY W LECZENIU CHOROÓB

Akupunktura w leczeniu chorób	99
Różnicowanie syndromów narządów Zang – Fu	104
Leczenie bólu	105
Akupunktura w neurologii	110
Akupunktura w chorobach układu oddechowego	113
Akupunktura w chorobie układu krążenia	114
Syndrom Bi (bóle stawów)	116
Akupunktura w chorobach ginekologicznych	118
Akupunktura w chorobach oczu i laryngologicznych	120
Cukrzyca	121
Hemoroidy	122
Punkty stosowane w chorobach zakaźnych	122
Leczenie stresu i depresji za pomocą akupunktury	123
Akupunktura w bezsenności	125
Doświadczenia z praktyki lekarskiej prof. Tsolmonpureva Badarchina z zastosowaniem akupunktury	126
Dziesięć punktów tradycyjnie stosowanych przy chorobach przewodu pokarmowego	127
Niezawodne 6 par punktów meridianów kończyn	129
Doświadczenia z praktyki lekarskiej lek. med. Khanday Galsan z zastosowaniem akupunktury	130

ROZDZIAŁ IV

DOŚWIADCZENIE, EKSPERYMENTY, OBSERWACJE KLINICZNE

Biofizyczne właściwości punktów bioaktywnych	135
Eksperyment nad działaniem przeciwbólowym punktów bioaktywnych u zwierząt (Fail-flik Janssen 1963) . . .	137
Eksperyment nad działaniem immunostymulującym punktów bioaktywnych u zwierząt	140
Wyniki zastosowania akupunktury w chirurgii	142
Obserwacje kliniczne	144

ROZDZIAŁ V

ĆWICZENIA, MOKSATERAPIA, BAŃKOTERAPIA

Ćwiczenia niezbędne dla prawidłowego przepływu energii życiowej Qi.	147
Ćwiczenie na poprawę koncentracji	147
Ćwiczenie na poprawę pamięci	148
Ćwiczenie na poprawienie przepływu energii Qi	149
Ćwiczenie zwiększające witalność organizmu.	150
Ćwiczenie usprawniające funkcje płuc	151
Ćwiczenie na długowieczność	152
Moksaterapia (przyżeganie)	153
Punkty akupunktury do moksaterapii	155
Bańkoteria.	160
Objawy przy których najczęściej stosuje się bańki	160
Przykładowe punkty akupunktury do bańkoterii	161
Przebieg głównych meridianów	163
Bibliografia	177
O autorach	179

WSTĘP

Akupunktura jest metodą leczniczą, polegającą na nakłuwaniu wybranych miejsc (punktów) na ciele człowieka, nazywanych punktami akupunktury. Jej początki datowane są na lata 600-400 p.n.e. i pochodzą z Chin. Najstarszym, zachowanym do czasów współczesnych dokumentem medycznym dotyczącym akupunktury, jest dzieło „Huangdi-Nei-Jing” nazywane „Kanonem Medycyny”, napisane przez lekarzy chińskich prawdopodobnie w latach 475 – 221 p.n.e. To wielotomowe dzieło, składa się z 2 części, będących zbiorem wiedzy medycznej z tamtych czasów, obejmujących wiedzę z okresu ponad dwóch tysięcy lat stosowania akupunktury w Chinach. Pierwsza część dotyczy anatomii, fizjologii, patologii i terapii, zaś druga – akupunktury i przyżegania (moksaterapii). Kolejne stulecia cechował dalszy rozkwit tej wiedzy i stosowania akupunktury. W trzecim wieku n.e. lekarz Huang-Fou-Mi (215-282) zebrał dotychczasową wiedzę o leczeniu akupunkturą w obszernej wielotomowej książce „O akupunkturze i przyżeganiu”, która zawierała opis kanałów i rozmieszczenia na nich 649 punktów leczniczych, wskazania i przeciwwskazania do leczenia z opisem okolic ciała, których nakłuwać nie wolno, naukę o tętnie, na której opierała się diagnostyka starej chińskiej medycyny, a także wskazania punktów do akupunktury przy różnych chorobach. Kolejne stulecia to czasy ciągłego rozwoju wiedzy i stosowania akupunktury, aż do chwili, kiedy do władzy dochodzi wro-

ga chińczykom dynastia mandżurska Tsing (1644-1912). Momentem zwrotnym w rozwoju akupunktury w Chinach było powstanie ChRL w 1949 r. W 1955 r. w Pekinie utworzono Centralny Instytut Medycyny Tradycyjnej, zajmujący się wszystkimi niekonwencjonalnymi metodami leczenia, obejmując również akupunkturę. Podobne instytuty powstały także w innych chińskich miastach (Nankin, Shanghai, Kuangoczu i in.).

Przez wieki z Chin akupunktura rozpowszechniała się na cały Daleki Wschód – do Japonii, Korei, Wietnamu, Mongolii, Tajlandii, a już w XIII wieku dotarła także do Europy. Obecnie Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) zajmuje oficjalne stanowisko uznające akupunkturę za metodę leczniczą.

PODZIĘKOWANIE

Na wstępie chcę przedstawić krótką biografię mojego ojca – profesora Badarchina Dulamsuren. Profesor Badarchin Dulamsuren – prekursor akupunktury i moksaterapii w Mongolii – urodził się w 1927 roku. W 1955 roku ukończył Uniwersytet Mongolski na wydziale lekarskim, a trzy lata później (w 1958 r.) – szkołę akupunktury i moksaterapii w Nanjin

w Chinach. Tuż po ukończeniu nauki otworzył w Ułan-Bator pierwszy gabinet akupunktury i moksaterapii i w krótkim czasie stał się jednym z najbardziej znanych akupunkturzystów w Mongolii. Swą wieloletnią praktyką profesor Badarchin udowodnił, iż akupunkturę można z powodzeniem wykorzystywać jako uzupełnienie współczesnej medycyny. Dzięki swoim osiągnięciom w tej dziedzinie zwrócił na siebie uwagę ministra zdrowia Związku Radzieckiego, który zaprosił go do współpracy do szpitala kremłowskiego w Moskwie w latach 1975 – 1977. Pracował tam jako doradca do spraw akupunktury i prowadził szkolenia dla anestezjologów, a także chirurgów. W roku 1977, decyzją Ministerstwa Zdrowia i Rady Ministrów Mongolii, w ramach podziękowania za dokonania profe-

sora, jego gabinet przebudowano na Centrum Badawcze i Szkołę Akupunktury. Od tego czasu profesor Badarchin prowadził kursy akupunktury dla lekarzy mongolskich oraz dla lekarzy z Rosji, Bułgarii, Polski, a nawet z Indii i z wielu innych państw. Od 1982 roku profesor Badarchin współpracował z prof. dr. med. Zbigniewem Garnuszewskim w szkoleniu polskich lekarzy w zakresie akupunktury wysyłanych w tym celu do Mongolii.

Profesora Badarchina uznano za twórcę szkoły akupunktury w Mongolii i w 1983 roku, za zasługi w dziedzinie medycyny, otrzymał tytuł Zasłużonego Lekarza Mongolii. Dziś Centrum Badawcze i Szkoła Akupunktury stanowią świetnie prosperujący wydział Uniwersytetu Medycznego w Ułan-Bator i jest uważane jako jedno z największych osiągnięć profesora Badarchina i jego późniejszych uczniów.

Niniejszą książką chciałbym przekazać część wiedzy oraz wieloletniego doświadczenia mojego ojca profesora Badarchina Dulamsuren, zasłużonego lekarza i doskonałego akupunkturzysty. Chciałbym by ta książka służyła następnym pokoleniom lekarzy zainteresowanych akupunkturą i pomagała im w drodze nad doskonaleniem tej dziedziny medycyny i, za jej pomocą, lepszemu leczeniu drogich nam pacjentów.

FILOZOFIA WSCHODNIEJ MEDYCYNY TRADYCYJNEJ

Pojęcie energii Qi

Aby mieć pojęcie o akupunkturze należy zacząć od chińskiej filozofii dotyczącej materii i energii, która jest niezbędna dla zrozumienia podstaw akupunktury. Według tej filozofii podstawą przyrody i zachodzących w niej zjawisk jest energia Qi, która tworzy wszechświat. Energia Qi jest kluczem nauki akupunktury.

Wszechświatem rządzi prawo pięciu elementów: ognia, ziemi, metalu, wody i drzew (teoria U-shing). Kolejnym prawem jest zasada przeciwieństw zwana Yin-Yang. Według teorii Tradycyjnej Medycyny Chińskiej (TMC) Qi złożona jest z dwóch przeciwstawnych sił Yin – Yang. Yin i Yang to przeciwne sobie rodzaje energii Qi przyrody i organizmu.

Yin-Qi ma właściwość „ciężką”, powoli opadającą w dół, Yang-Qi ma właściwość „lekką”, szybko unosi się do góry. Yang ulatniając się tworzył kosmos, Yin opadając tworzył ziemię. Z energii Qi ziemi powstaje drzewo, ogień, ziemia, metal, woda.

Podział Qi:

1. Energia Qi krążąca w meridianach
2. Qi powietrza
3. Qi materii

Chińska filozofia opisuje energię Qi jako niewidzialną siłę, która znajduje się w organizmie człowieka i jest niezbędna do prawidłowej czynności komórek, tkanek i całego ciała. Energia Qi, Yin-Yang, teoria pięciu elementów (U-shing) są podstawowymi teoriami medycyny wschodniej dla wyjaśnienia fizjologii i chorób organizmu.

Podział Qi w akupunkturze:

- 1. Energia Qi krążąca w meridianach (Zheng Qi).**
- 2. Wrodzona energia Qi – to Yuan Qi (od rodziców), jest magazynowana w nerkach.**
- 3. Nabyta energia Qi – czynnościowa (przez układ pokarmowy).** Ta energia Qi dzieli się na Zong Qi, Yin Qi, Wei Qi.
  - **Zong Qi** – energia klatki piersiowej, która powstaje z połączenia energii czerpanej z powietrza przez płuca i energii Guqi uzyskiwanej z pokarmów. Wspomaga czynność płuc i serca.
  - **Yin Qi** – energia uzyskiwana z pokarmów, odżywia krew, dostarcza odżywki do narządów Zang-Fu oraz do kończyn przez naczynia krwionośne.
  - **Wei Qi** – ochronna pokrywa naszego ciała pod skórą, otwiera i zamyka pory skóry.

Życie człowieka składa się z energii Qi, a przebieg procesów życiowych opiera się na stałym ruchu Qi. Stąd energia Qi jest związana z życiem człowieka aż do śmierci, a człowiek stałe uzupełnia ją z powietrza, pokarmów i poprzez punkty akupunktury.

W akupunkturze, oprócz pojęcia energii Qi, spotyka się określenie podstawowe substancje ciała, którymi są Yin, Qi, krew i płyny ustrojowe. Qi jest dowódcą krwi. Krew jest matką Qi.

Qi jako czynności ciała (funkcje narządów)

Narządy Zang-Fu mają energię Qi.

Qi płuc jest korzeniem Qi.

Qi śledziony jest źródłem Qi.

Są cztery kierunki przepływu Qi: w górę, w dół, na zewnątrz, do wewnątrz.

Qi żołądka kierując się w dół przekazuje substancje odżywcze do jelita, a Qi śledziony kierując się do góry przekazuje substancje do płuc i serca, z kolei Qi płuc kierując się w dół roznosi Qi do narządów, a jeśli proces odbywa się w odwrotnym kierunku powstają choroby.

Przykład: dysfunkcja żołądka upośledza czynność Qi w dół i jest przyczyną odbijania się.

Przebieg krążenia energii Qi w meridianach jest ściśle związane z czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi. Patogenne czynniki uszkadzając Qi, przyczyniają się do dysfunkcji narządu Zang – Fu oraz negatywnie wpływają na psychikę.

Siedem czynników wewnętrznych emocjonalnych oraz ich wpływ na energię Qi oraz objawy jakie mogą powodować

1. Gniew – nadmiernie unoszenie Qi do góry	wymioty z krwią, biegunki
2. Nadmierna radość – powolny ruch Qi	rozpraszczenie umysłu, śmiech niekontrolowany
3. Smutek – ubytek Qi	choroby płuc
4. Strach – obniżanie się Qi w dół	ból rozpierający poniżej przepony
5. Cierpienie – wyczerpuje Qi	duszność
6. Nadmierne myślenie – stagnacja Qi	bezsennność, depresje
7. Przerażenie – rozkład Qi	majaczenie, paraliż, utrata przytomności

Pięć czynników zewnętrznych i ich objawy

- z wiatru – ból,
- z zimna – drżenie,
- z gorąca – gorączka,
- z wilgoci – obrzęk,
- z suchości – zaparcia, skąpy mocz.

Tradycyjna Medycyna Chińska łączy człowieka z duchem. Umysł, duch, ciało są uważane za nieodłączne części człowieka. Duch (shen) składa się z drobnych cząsteczek Qi (bioplazma), które są niewidzialne, niedotykalne i powoli przemieszczają się. Ma on pozytywny i negatywny wpływ na przyrodę i istoty żywe. Negatywny wpływ na przyrodę to: powódź, trzęsienie ziemi, wiatr, kataklizm, a u człowieka to choroba.

Bioplazma to rodzaj plazmy fizycznej w organizmach żywych, zawierająca swobodne elektrony, jony, dziury półprzewodnictwa elektrycznego, różne pola energii otaczające żywe organizmy (ks. prof. Włodzimierz Sedlak).

Od kilku tysięcy lat w Tradycyjnej Medycynie Mongolskiej uważa się, że duch (shen) krąży w ciele człowieka w cyklu miesięcznym. Nie można nakłuwać punktów, które mają największe natężenie energii Qi. Zaobserwowano wtedy negatywny wpływ na funkcjonowanie organizmu.

Tabela lokalizacji ducha, według kalendarza wschodniego

Dzień miesiąca	Lokalizacja ducha	Dzień miesiąca	Lokalizacja ducha
I dzień	duże palce u nóg	XVI dzień	potylica
II dzień	kostki	XVII dzień	gardło, szyja
III dzień	pośladki, narządy płciowe	XVIII dzień	wewnętrzna strona dłoni
IV dzień	pas	XIX dzień	zewnątrzną strona dłoni
V dzień	pod kolanami	XX dzień	barki
VI dzień	uda	XXI dzień	żebra
VII dzień	panewki stawu biodrowego	XXII dzień	nerki
VIII dzień	nerki	XXIII dzień	panewki stawu biodrowego
IX dzień	żebra	XXIV dzień	uda
X dzień	ramiona	XXV dzień	pod kolanami
XI dzień	zewnątrzną strona dłoni	XXVI dzień	barki
XII dzień	wewnętrzna strona dłoni	XXVII dzień	pośladki
XIII dzień	gardło, szyja	XXVIII dzień	ślepa kiszka
XIV dzień	głowa, uszy	XXIX dzień	podudzia
XV dzień	całe ciało	XXX dzień	całe ciało

ROZDZIAŁ III

ZASTOSOWANE AKUPUNKTURY W LECZENIU CHOROÓB

Akupunktura w leczeniu chorób

Dla osiągnięcia pożądaných wyników leczenia akupunkturą, bardzo ważna jest wnikliwa diagnostyka pacjenta przed zabiegami akupunktury. Obejmuje ona **obserwację, osłuchiwanie, wywiad i badanie pulsu** pacjenta. Badanie pulsu jest integralną częścią diagnostyki w medycynie wschodniej.

Badanie pulsu wykonuje się umieszczając trzy palce na nadgarstku pacjenta (na tętnicy promieniowej). Pozwala ono określić aktualny stan funkcji narządów Zang-Fu oraz odróżnić syndromy nadmiaru i niedoboru lub zimna i gorąca.

Puls lewej ręki bada się:

1. cun – serce / jelito cienkie;
2. guan – wątroba / pęcherzyk żółciowy;
3. qi – nerka prawa / pęcherz moczowy.

Puls prawej ręki bada się:

1. cun – płuca / jelito grube;

2. guan – śledziona / żołądek;
3. qi – nerka lewa / narząd płciowy.

W tradycyjnej medycynie mongolskiej badanie pulsu wiąże się z teorią pięciu elementów i wykorzystuje się zasadę przeciwstawności matka – syn. Jak wiadomo aktywność funkcji pięciu elementów zmienia się z porą roku (cztery pory roku). np. wiosną dominuje aktywność energii Yang, w związku z czym jest pobudzany element drzewo (wątroba), który otwiera pory skóry, przyspiesza pracę serca, zwiększa przemianę materii. Puls staje się szybki, krótki i mocny. W ostatnich 18 dniach wiosny zwiększa się aktywność elementu ziemia i puls śledziony staje się miękki, a latem (w pierwszych 72 dniach) rozkwita element ognia (serce). W tym czasie rozszerzają się naczynia krwionośne i puls staje się gruby, pełny. W pozostałe 18 dni – puls jest szybki, krótki, pełny.

Na jesień zwiększa się aktywność energii Yin i rozkwita element metal. Powoli zamykają się pory skóry, zwężają się naczynia krwionośne, zwalnia się przemiana materii i puls płuc staje się powierzchowny, a w pozostałe 18 dni dominuje puls miękki oraz pełny puls śledziony.

W porze zimowej rozkwita element wody (nerka), całkowicie zamykają się pory skóry, zwalnia się krążenie energii i puls serca. W związku z aktywnością pracy nerki, puls nerki staje się głęboki i wolny. W ostatnich 18 dniach zimy dominuje krótki i miękki puls śledziony. Jeśli puls wątroby jest słaby i wolny zamiast szybki i mocny, a puls śledziony mocny, wskazuje to na patologię. Poza tym, według teorii pięciu elementów wątroba góruje nad śledzioną. Także, w zależności od wieku i płci – puls szybki i twardy u starszych ludzi, miękki i wolny u młodszych, a u dzieci dość szybki, u kobiet

puls szybki, a u mężczyzn wolny. Normalny rytm serca to 4 uderzenia na 1 oddech.

Medycyna wschodnia rozróżnia 28 rodzajów pulsów w praktyce.

1. powierzchniowy	11. słaby	21. zawężony
2. głęboki	12. mocny	22. zanikający
3. krótki	13. niedoborowy	23. drobny
4. długi	14. nadmiarowy	24. toczący
5. wolny	15. ruchomy	25. nitkowaty
6. szybki	16. przyśpieszony	26. nierówny
7. twardy	17. strunowaty	27. okrągły
8. miękki	18. szorstki	28. słaby powierzchniowy
9. cienki	19. napięty	
10. gruby	20. schowany	

Czynniki patogenne zewnętrzne (gorąco, zimno, wiatr, wilgoć, suchość, upał) wnikając poprzez skórę i meridiany do narządów wewnętrznych powodują zaburzenie. W diagnostyce akupunktury w celu określenia lokalizacji i czynników patogennych wykorzystuje osiem zasad różnicowania syndromów narządów Zang-Fu.

1. syndrom zewnętrzny – wewnętrzny
2. syndrom zimno – ciepło
3. syndrom nadmiar (shi – niedobór (xu)
4. syndrom Yin – Yang

Płuca i jelito grube

- niedobór Qi płuc
- niedobór Yin płuc
- nadmiar zimnego albo gorącego śluzu w płucach

- atak wiatru (zimnego i gorącego) na płucach
- atak wiatru i suchości na płucach
- zimna wilgoć w jelicie grubym
- pierwotna gorąca wilgoć w jelicie grubym
- wtórna gorąca wilgoć w jelicie grubym
- niedobór płynów w jelicie grubym

Śledziona – żołądek

- niedobór Qi śledziony
- niedobór Yang śledziony
- opadanie Qi śledziony
- nagromadzenie wilgoci (zimna i gorąca) w śledzionie i żołądku
- nadmiar zimna w żołądku
- nadczynność ognia żołądka
- niedobór Yin żołądka
- zastój pokarmu w żołądku

Serce i jelito cienkie

- niedobór Qi serca
- niedobór krwi serca
- niedobór Yang serca
- niedobór Yin serca
- ogień serca
- zimny gęsty śluz blokuje kanały serca
- gorąco i śluz blokują kanały serca
- gorąco i wilgoć w jelicie cienkim
- zimno i wilgoć w jelicie cienkim

Nerki i pęcherz moczowy

- niedobór Qi nerek

- niedobór Yang nerek
- niedobór nerek z nagromadzeniem wody
- niedobór Yin nerek
- niedobór Jing nerek
- brak połączenia między Qi nerek a Qi płuc
- nadmiar zimnej wilgoci w pęcherzu moczowym
- gorąca wilgoć w pęcherzu moczowym

Wątroba i pęcherz żółciowy

- niedobór Qi wątroby
- niedobór krwi wątroby
- niedobór Yin wątroby
- nadmierne wznoszenie się Yang wątroby
- wiatr wątroby
- zastój Qi wątroby
- ogień wątroby
- gorąco i wilgoć w wątrobie
- niedobór Qi pęcherzyka żółciowego
- ogień pęcherzyka żółciowego
- ogień wątroby atakuje żołądek
- ogień wątroby atakuje płuca

vital
GWARANCJA ZDROWIA

Prof. dr Tsolmonpurev Badarchin ukończył studia medyczne, a następnie, pod okiem najlepszych specjalistów na Wschodzie, praktykował akupunkturę i moksaterapię. Obecnie, wraz z **lek. med. Khandą Galsan**, przeprowadzają zabiegi i dzielą się swoją wiedzą również w Polsce.

Akupunktura jest jedną z najstarszych metod leczniczych, która wywodzi się z Tradycyjnej Medycyny Chińskiej. Jest stosowana na całym świecie i stanowi uzupełnienie medycyny konwencjonalnej. Ten przejrzysty przewodnik po akupunkturze przybliży Ci jej tajniki, zasady działania oraz dolegliwości, które szybko i skutecznie zwalczą.

W książce znajdziesz:

- umiejscowienie punktów akupunktury na ciele i przyporządkowanie ich do konkretnych dolegliwości,
- wykaz schorzeń na jakie akupunktura może Ci pomóc, między innymi nadciśnienie, zapalenia wirusowe i bakteryjne, cukrzyce, depresję,
- zabiegi regulujące przepływ energii Qi w meridianach,
- zestaw prostych ćwiczeń wspomagających koncentrację i pamięć,
- inne skuteczne metody terapeutyczne oparte na punktach akupunktury – moksaterapia, bańkoterapia,
- wyjątkowy plakat z punktami akupunktury znajdującymi się na głowie.

Dawne metody na współczesne choroby.

Patroni:

Cena: 34,30 zł

ISBN 978-83-64278-31-0

9 788364 427831 0